

ARA, MÉS EUROPA

JOAN TAPIA, Periodista

EL PERIÓDICO, 17/2/05

En el debat de TVE-Catalunya de dissabte passat, em va quedar clar que Bernat Joan i Raül Romeva, portaveus d'ERC i Iniciativa, volien més Europa. I que apostaven pel no a la Constitució per dos motius fonamentals: la falta de reconeixement de Catalunya i la creença que el text té poc contingut social. I, intuïnt la victòria del sí, pretenen el que l'agut portaveu d'ERC al Congrés, Joan Puigcercós, ha definit com "un toc d'atenció".

És una actitud legítima. Catalunya no figura al text constitucional i molta gent desitja una Europa més social. A més a més, la seva previsible derrota serà temperada per l'alta abstenció. I també és cert que ERC i ICV apunten carències del tractat i fomenten un debat imprescindible i impossible si tots els demòcrates haguessin optat pel sí. Se soluciona així, de forma parcial, la poca atenció dels mitjans de comunicació als dos anys de treball de la Convenció Europea, elegida pels parlaments estatals, el Parlament europeu i els estats. Si aquest seguiment s'hagués produït --com va passar amb la Constitució espanyola fa 25 anys i ara amb el pla Ibarretxe--, la criticada falta d'informació, confirmada pels electors que declaren un coneixement molt escàs del text constitucional, no tindria raó de ser.

Però quan els ciutadans estan convocats a un referèndum sobre Europa no estem en un moment de toc d'atenció. Estem davant d'una decisió rellevant. I la reflexió porta a diverses conclusions.

Primera, el vot contrari a la Constitució paralitzaria la UE en el Tractat de Niça. I en aquest tractat ni Catalunya ni la política social en surten més ben parades, ja que Niça va representar únicament la voluntat dels estats nacionals. Votar no implica, en el millor dels casos, quedar-nos a Niça. Encara que, si aquesta actitud s'estengués a altres països, la UE podria entrar en una llarga crisi. I s'ha de ser molt optimista per pensar que d'aquesta crisi n'emergiria alguna cosa millor que el que ha aconseguit la Convenció en dos anys de treballs.

SEGONA, a Espanya hi ha bastanta gent que no desitja més Europa. Volen tot al contrari. Representen el nacionalisme més fosc, que sempre han vist a Europa l'origen del mal --el liberalisme i el progressisme-- i que s'expressen a través d'una potent cadena radiofònica vinculada a l'Església catòlica. També és veritat que en el sí coincideixen polítics enfrontats com Zapatero, o Maragall, amb Rajoy o Aznar (que manté un insòlit silenci). Però Europa implica la col.laboració de la dreta i de l'esquerra, per radicals que siguin, sempre que respectin la democràcia. Quan els espanyols, i els catalans, estem a punt de compartir ciutadania amb més de 400 milions de persones hauria anat bé que els enemics d'Europa (encara que reverenciïn la nova Europa de Rumsfeld), radicats a les franges extremes del PP, es poguessin comptar. Sols. Perquè no són cap relíquia. La passada legislatura van controlar rellevants palanques de poder i van condicionar el discurs i la política de centre-dreta.

Amb tot, la raó principal per votar la Constitució és que es tracta d'un pas endavant en la construcció de l'Europa política. El Mercat Comú va ser als anys 50 un gran invent per sepultar els vells nacionalismes (en primer lloc el francès i l'alemany, que van generar dues guerres salvatges en menys de 50 anys) i per obrir una etapa de creixement i prosperitat que va permetre grans conquestes socials. La unió monetària, l'euro, ha representat la culminació d'aquest procés a

l'assegurar l'estabilitat econòmica i posar límits al poder del dòlar. A Espanya, l'euro deixa respirar sense ofecs l'economia, a l'alliberar-la de les servituds de la pesseta (alts tipus d'interès quan es disparava la inflació), i marca als agents socials noves pautes de conducta.

Però al segle XXI els vells estats nacionals ja no tenen capacitat davant dels mercats mundials, les multinacionals i les grans potències (Estats Units, Xina). No serveixen per garantir ni el model social europeu ni la veu dels europeus en els conflictes internacionals. Aquí hi ha el recent unilateralisme de l'Amèrica de Bush en la guerra de l'Iraq per demostrar-ho.

Només una Europa forta aconseguirà fer respectar la voluntat dels catalans, espanyols, francesos, alemanys... Però mentre el mercat únic i l'euro són dues realitats palpables, l'Europa política encara es regeix per les institucions dels anys 50, que Méndez Vigo va caricaturitzar en el citat debat com un vell microbús. És imprescindible que més decisions del Consell Europeu (format pels caps de govern) siguin adoptades per majoria qualificada i que no requereixin unanimitat. És obligat que la Comissió Europea sigui responsable davant del Parlament perquè adquireixi legitimitat com a embrió d'un Executiu supranacional. És necessari que el Parlament tingui més poder davant del Consell Europeu per pal·liar el dèficit democràtic. I és rellevant que Europa sigui un actor amb força en l'escena internacional (més enllà de la grandeur francesa, l'amarga frustració alemanya o el Perejil espanyol). Això és el que es pretén amb la Constitució, que comporta l'elecció d'un president d'Europa i l'existència d'un ministre d'Exteriors que serà, alhora, vicepresident de la Comissió.

ÉS CERT que per als que volem una Europa federal, la supranacionalitat no avança gaire. Els polítics que regeixen els estats

nacionals són bastant conscients del seu decreixent poder però continuen sent reticents a l'hora de traspasar-lo a les institucions europees. L'Europa de la Constitució seguirà sent un OPNI (Objecte Polític No Identificat), barreja d'unió d'estats, ciutadania comuna i embrió de supranacionalitat. I només hi haurà més Europa en la mesura en què els ciutadans s'hi interessin i ho exigeixin. El referèndum de diumenge és una ocasió que no s'ha de desaprofitar.